

Tedbir nedir?

Tedbir (تدبير): Bir işin **sonucunu bilerek hareket etmek, önünü arkasını hesaplamak ve gelebilecek zararları önlemek için gerekli önlemleri almak demektir.**

Tedbir hakikati, Risale-i Nur'un tevhid (vahdet) ve ispat-ı vücud (Allah'ın varlığı) derslerinde, kâinatın tesadüf oyuncağı olmadığını gösteren en parlak delillerden biridir.

Tedbir Üzerinden İspat-ı Vücud (Allah'ın Varlığı)

Tedbir, doğası gereği bir **faili** (yapanı) gösterir. Çünkü tedbir; geleceği öngörmeyi gerektirir. Gelecek, henüz yaşanmamış olandır. Yaşanmamış bir zamanı görüp ona göre hazırlık yapmak, ancak zamanın ve mekânın dışında olan, her şeyi aynı anda gören bir Zât'ın işi olabilir.

Anne karnındaki bebeğe ağız verilmeden göbek bağıyla rızık gönderilmesi bir tedbirdir. Bebek geleceği bilmez, anne rahim içindeki kimyayı bilmez, hücrelerin akli yoktur. Öyleyse, bebeğin doğduktan sonraki ihtiyacını (sütü) ve doğmadan önceki rızıkını (kan) planlayan; geleceği şimdiki an gibi gören bir **Müdebbir-i Hakîm** vardır.

Netice: Tedbir varsa, o tedbiri alan bir **Müdebbir** (Tedbir Sahibi) vardır. Şuursuz madde geleceği hesaplayamaz; öyleyse kâinatın bir sahibi vardır.

Tedbir Üzerinden Vahdet (Allah'ın Birliği)

Vahdet, kâinatın tek bir merkezden idare edildiğini ispat eder. Tedbirin "külli" (her şeyi kuşatıcı) olması, birliği ilan eder.

Eğer kâinattaki tedbirler birbirine zıt olsaydı, nizam bozulurdu. Bir varlık için alınan tedbir, diğerinin hayatıyla tam bir uyum içindedir.

Arı için alınan "çiçekten bal yapma" tedbiri, bitkinin "tozlaşma" ihtiyacıyla tam örtüşür. Güneş'in ısıtma tedbiri, bitkinin fotosentez ihtiyacıyla, o da insanın oksijen ihtiyacıyla bağlıdır.

Vahdetin İspatı: Kâinatın bir ucundaki güneş ile diğer ucundaki bir yaprağın ihtiyacını birbirine uygun şekilde "tedbir eden" Zât ancak bir tek olabilir. Eğer dizginler birden fazla el de olsaydı, bu devasa çarklar birbirine çarpar, tedbirler birbirini boşa çıkarırdı.

Netice: Bütün tedbirlerin tek bir amaca (hayatın devamına) hizmet etmesi, kâinatın tek bir elden çıktığını, yani **Vahdeti** ispat eder.

Misaller:

1- Anne Karnındaki Bebeğin Beslenmesi:

İnsan, kendi tedbirini ancak bir tehlikeyi gördüğünde alır. Oysa Allah, bebek henüz tehlikeyle tanışmadan, hatta ihtiyaçlarını bilecek bir akla sahip değilken onun için **alîmane ve hakîmane** bir tedbir paketi hazırlar.

Ağız Yerine Göbek Bağı: Bebek ana rahminde su içindedir. Eğer ağızla beslenseydi boğulurdu. Allah, onun için ağız mekanizmasını devre dışı bırakıp, göbek bağına bir rızık borusu yaparak muazzam bir **tedbir** almıştır.

Kanın Süzülmesi: Annenin kanı olduğu gibi bebeğe geçmez; bir süzgeçten (plasenta) geçerek sadece bebeğin ihtiyacı olan temiz besinler ulaştırılır. Bu, “Senin bünyen henüz zayıf, ağır yükü kaldıramazsın” diyen bir şefkat tedbiridir.

Hazırlık Safhası: Bebek orada sadece beslenmez, aynı zamanda bir sonraki aşama (dünya) için de tedbir alınır. Henüz ışık yokken gözleri, hava yokken akciğerleri, yürüyecek yer yokken ayakları yapılır. Bu, **“Gideceğin yer için şimdiden önlemeni al”** diyen külli bir tedbirdir.

Bu tabloya bakan bir akıl şunu görür: **Bebek tedbir alamaz;** çünkü cahildir, acizdir. **Anne tedbir alamaz;** çünkü o sistemi kendisi kurmamıştır, içeride ne olup bittiğine hüküm geçmez. **Hücreler tedbir alamaz;** çünkü şuursuzdurlar.

Öyleyse, bebeğin gelecekteki ihtiyaçlarını görüp, daha o ihtiyaçlar doğmadan en uygun çözümü üreten biri vardır. Bu Zât, her işi tedbirle yapan **Müdebbir-i Hakîm**'dir.

2- Bitkilerin Tohumları:

Tohumun hikayesi, bir varlığın hayatını korumak için alınmış en ince mühendislik önlemleriyle doludur:

Zırlı Koruma (Kabuk): Eğer o incecik hayat programı (embriyo) çıplak kalsaydı, kışın ayazında donar veya bir böceğe lokma olurdu. Allah, o narin canı sert bir odunsu tabakayla sararak muazzam bir **tedbir** almıştır.

Stratejik Bekleme: Tohumun içindeki o küçük hayat, toprağa düşer düşmez “hadi hemen çıkayım” demez. “Şu an mevsim kış, eğer şimdi filizlenirsem karın altında donarım” diyen bir akılla değil, onu bekleten bir **Tedbir Sahibi**'nin sevkiyle uyur.

Vakitli Çözülme: Bahar güneşi toprağı ısıtıp yağmur kabuğu yumuşattığında, o “kilit” açılır. Bu, **“Zemin müsait, şartlar uygun, şimdi uyanabilirsin”** diyen merhametli bir izindir.

Bir tohumun; mevsimleri bilmesi, kışı hesap etmesi veya baharın geleceğini öngörmesi imkansızdır. Öyleyse, tohumu o sert zırhla giydiren, kış boyu onu bir kutuda saklar gibi

koruyan ve tam vaktinde kapıyı içeriden açtıran bir **Müdebbir-i Hakîm** (Hikmetle tedbir alan) vardır.

3- Göz Sistemi:

Göz ve çevresindeki koruma kalkanları, kâinattaki en hassas ve hızlı çalışan **tedbir** mekanizmalarından biridir. Bu sistem her türlü dış tehlikeyi önceden gören bir **Müdebbir-i Hakîm**'in (Tedbir Sahibi) sanatını gösterir.

Göz, sadece bir görme aracı değil, aynı zamanda savunma sistemleriyle donatılmış bir kaledir:

Kirpikler (Süzgeç Tedbiri): Kirpikler, havada uçuşan toz ve küçük haşerelerin göze girmesini engelleyen birer süzgeç gibidir. Estetik bir süs olmanın ötesinde, her biri birer **“erken uyarı”** sensörüdür.

Göz Kapakları (Otomatik Kapı Tedbiri): Vücudun en hızlı hareket eden kaslarından biridir. Dışarıdan bir cisim yaklaştığında irademiz dışında, saliseler içinde kapanır. Bu, **“Sen göremezsen de Ben senin yerine kapatırım”** diyen merhametli bir tedbirdir.

Gözyaşı (Yıkama ve Dezenfekte Tedbiri): Gözün yüzeyi her an ıslak kalmalıdır. Gözyaşı, sadece toz kaçınca değil, her göz kırpışında bir silecek gibi gözü yıkar, kurumasını önler ve içindeki özel enzimlerle mikropları öldürür. Bu, **“Gözün çizilmesin ve kirlenmesin diye sürekli çalışan bir temizlik sistemi koyayım”** diyen bir planlamadır.

Bu Sistem Bize Ne Anlatır?

Eğer gözyaşı bezleri, tozu görüp de “Hadi şimdi salgılanayım” diyecek bir akla sahip değilse; kapaklar, cismin hızını hesaplayıp refleks verecek bir irade taşımıyorsa; o zaman bu sistemin her parçası, insanı tanıyan ve ona en hassas organı olan gözü hediye eden Zât'ın **tedbir** ve **şefkat** imzasını taşır.

5- Mevsimlerin Düzenlenmesi:

Ağaçların “Yük Atma” Tedbiri: Kışın su donar ve köklerin su çekmesi zorlaşır. Eğer ağaç yapraklarını dökmeseydi, yapraklar terleme yoluyla ağacı kuruturdu. Ağaç, sonbaharda yapraklarını dökerek; **“Su kıtlığı gelecek, hayatta kalmak için fazla yüklerinden kurtul”** emrine itaat eder.

Hayvanların “Stok ve Uyku” Tedbiri: Karıncalar kışın çıkamayacaklarını bildikleri için yazdan erzak biriktirirler; aylar ise vücutlarına yağ depolayıp kış uykusuna yatarlar. Bu, **“Rızkın saklanacağı bir dönem geliyor, önlemini al”** diyen bir sevk-i ilahîdir.

Ağacın akli yoktur ki kışı hesap etsin; karıncanın takvimi yoktur ki kışın ne zaman geleceğini bilsin. Öyleyse kışın şiddetini bilen ve o şiddete karşı zayıf mahluklarına “hazırlık yapın” diye fitrî emirler veren, her şeyi kuşatan bir **Müdebbir** vardır.

6- Bağışıklık Sistemi:

Tanım ve Teşhis (İstihbarat Tedbiri)

Vücuda yabancı bir mikrop girdiğinde, bağışıklık sistemi hücreleri onu sadece bir “yabancı” olarak değil, kendine has protein yapısıyla (antijen) bir “düşman” olarak kodlar. Bu, “**Düşmanını tanı ki ona göre silah üret**” diyen bir tedbirdir.

Antikor Üretimi (Özel Silah Tedbiri)

Sistem, o mikrobun kilidini açacak özel anahtarlar, yani **antikorlar** üretir. Her mikrop için farklı bir silah tasarlanır. Eğer vücut her mikroba aynı tepkiyi verseydi, savunma zayıf kalırdı. Kişiyeye veya mikroba özel bu savunma, tam bir **hakîmane** (hikmetli) tedbirdir.

Hafıza Hücreleri (Geleceği Öngören Tedbir)

Savaş bittikten sonra vücut bu bilgiyi çöpe atmaz. “**Bellek B Hücreleri**” adı verilen özel birimler, o mikrobun “sabıka kaydını” tutar.

Tedbirin Sırrı: Yıllar sonra aynı mikrop tekrar gelirse, vücut sıfırdan silah tasarlamakla vakit kaybetmez. Arşivden eski dosyayı çıkarır ve mikrop daha çoğalmadan onu yok eder.

Bir hücrenin “geleceği” düşünmesi, “hafıza” tutması veya “plan” yapması kendi başına mümkün değildir. Hücrelerin akıllı, hafızası veya iradesi yoktur. Öyleyse;

- Gelecekteki tehlikeyi bugün yaşayan hücreye haber veren,
- Mikrobun şifresini çözüp hafızaya kaydeden,
- Ve vücudu adeta aşılmaz bir kale gibi sürekli güncellenen bir yazılımla koruyan Zât, her işi tedbirle yapan **Müdebbir-i Hakîm**'dir.

Müdebbir isminin bu biyolojik tecellisi, insana şunu fısıldar: “*Seni sen daha farkında değilken koruyan, gelecekteki düşmanlarını bile şimdiden hesap eden bir Rahmet eli üzerindedir.*”

“Gaga Diş”: Vaktine Esir Edilmiş Bir Tedbir

Civcivin gagası yumurtanın içindeyken yumuşacıktır. Ama tam çıkacağı gün, gagasının ucunda sert bir yapı oluşur. Sırf o kabuğu kırsın diye! Çıktıktan kısa süre sonra da o sertlik kaybolur. Düşün: Civciv daha dünyayı görmeden kabuğun sert olduğunu nereden bildi? O gaga ucundaki sertliği oraya kim, neye göre koydu? İşte bu tedbirdir. Onu yaratan Zât, onun kabukta hapsolacağını bildiği için daha doğmadan önlemini almıştır.

Civciv dışarı çıktığında ıslaktır ve dünya onun için soğuktur. Ama daha dışarı çıkmadan vücudu o yumuşacık sarı tüylerle kaplanır. Yani montu, daha sokağa çıkmadan üzerine giydirilmiştir.

Civcivin akli yok ki dışarıdaki kabuğun sertliğini hesap etsin. Gagası yumuşak kalsa, içeride hapsolüp ölecek. O gaganın ucuna tam ihtiyaç anında o sertliği takan ve işi biter bitmez o sertliği geri alan el; geleceği gören ve zamana hükmeden bir **Zât'ı** güneş gibi ispat eder.

Civcivin yumurtadan ıslak çıkması bir zorunluluktur (sıvı içindedir), ama o ıslaklıkla üşüyüp ölmemesi için sarı tüylerinin (montunun) daha içerideyken hazırlanması bir **merhamet** tedbiridir. “Dışarı çıkınca üşüyeceksin, al bu senin fitri elbisen” diyen bir şefkat, civcivi tanıyor ve dış dünyadaki soğuğu biliyor demektir.

Bu, “Henüz ihtiyaç doğmadan, ihtiyacı karşılamaktır.” İnsan bile montunu hava soğuyunca giyer; ama civcivin montu, o henüz soğukla tanışmadan üzerine giydirilmiştir.

Buğday habbesindeki tedbir

Buğday filizi toprağın üstüne çıktığında onu fırtınalar, rüzgârlar ve kavurucu güneş bekler. İncecik bir sap o koca başağı nasıl taşıyacak? İşte muazzam bir tedbir: Allah, daha habbe toprak altındayken onun sapını içi boş, boru şeklinde ve boğumlu yaratır. Çünkü içi boş boru hem hafiftir hem de rüzgârda kırılmaz, esner.

Eğer o sap (içi dolu) ve sert olsaydı, ilk rüzgârda odun gibi kırılırdı. Allah, ona içi boş boru şekli vererek hem malzeme tasarrufu sağlamış hem de rüzgârın şiddetine karşı “esneme” kabiliyeti vermiştir.

Boğumlar (Destek Halkaları): Sap üzerindeki o küçük boğumlar, bir gökdelenin kat tablaları gibidir; boyu uzadıkça kırılmasını engeller. Bu, “**Sen yukarıda ağır bir başak taşıyacaksın, o halde senin iskeletini esnek ve boğumlu yapayım**” diyen bir **tedbir** ve **irade** eseridir.

Ayrıca o yumuşacık tanelerin etrafına kılçık denilen sert ve batıcı mızraklar yerleştirilmiştir. Kuş oraya hamle yaptığında o kılçıklar gagasına veya hassas yerine batar ve uzaklaşır. Şimdi soralım: O kör ve sağır habbe, dışarıda aç kuşların beklediğini nereden bildi de kendine böyle bir savunma sistemi kurdu?

Buğday tanesi, sütün en saf halinden oluşur ve kuşlar için harika bir rızıktır. Henüz toprak altındayken, dışarıda kendisini yiyecek olan canlıların “gaga” ve “ağız” yapısını biliyormuşçasına bu kılçıklarla donatılması, açık bir **İlahi İstihbarat** ve **Tedbir** örneğidir.

Akılsız, kör ve sağır olan habbe; ne kuşu tanır, ne rüzgârın şiddetini bilir, ne de başağın ağırlığını hesap edebilir.

Meteorlara Karşı Süzgeç Tedbiri (Termosfer ve Mezosfer)

Uzay boşluğunda serseri gibi dolaşan ve mermi gibi hızla gelen devasa taş parçaları (meteorlar) her an dünyamıza çarpabilir.

Allah, atmosferin üst katmanlarını birer süzgeç gibi yaratmıştır. Meteorlar atmosfere

girdiğinde muazzam bir sürtünme ısıyla karşılaşır ve daha yeryüzüne ulaşamadan alev alıp yanarak kl olurlar.

Bu, **“Sen zayıf bir mahluksun, seni uzayın taş yağmurundan koruyayım”** diyen külli bir tedbirdir. Eğer atmosfer olmasaydı, dünya Ay'ın yüzeyi gibi kraterlerle dolu, hayatsız bir yer olurdu.

Radyasyon Kalkanı: Ozon Tabakası (Stratosfer)

Güneş, hayat için elzem olan ısı ve ışığı gönderirken, aynı zamanda öldürücü ultraviyole (UV) ışınlarını da saçar. Bu ışınlar doğrudan gelseydi, yeryüzünde hayat namına hiçbir Őey kalmazdı.

Stratosfer tabakasında bulunan Ozon gazı, Güneş'ten gelen bu zararlı ışınları bir süzgeç gibi szer, emer ve sadece faydalı olanların geçmesine izin verir.

Bu, **“Faydalı olanı al, zararlı olanı tut”** emrine itaat eden Şuursuz Ozon moleküllerinin eliyle yapılan alımane ve hakımane bir tedbirdir.

Atmosferdeki Tedbir Bize Ne Der?

Şuursuz gaz molekülleri; ne meteorun hızını hesaplayabilir, ne radyasyonun zararını bilebilir, ne de insanın oksijen ihtiyacını takdir edebilir. Öyleyse; dünyayı bu muazzam koruma zırhlarıyla kuşatan, gazları hassas bir teraziyle tartan ve her türlü diş tehlikeyi önceden görüp önlemini alan, her işi tedbirle yapan **Müdebbir-i Hakıim**'dir.